

Секція: Право

Бугайчук Костянтин Леонідович

доктор юридичних наук, доцент

Харківський національний університет внутрішніх справ

м. Харків, Україна

**ДІЯЛЬНІСТЬ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПО
ВЗАЄМОДІЇ З ГРОМАДАМИ ПРИ ІНФОРМУВАННІ
ПРЕДСТАВНИКІВ ГРУП ПІДВИЩЕНОГО РИЗИКУ ЩОДО
ІНФІКУВАННЯ ВІРУСОМ ІМУНОДЕФІЦИТУ ЛЮДИНИ**

Питання протидії поширенню ВІЛ в Україні є одним із пріоритетних напрямів державної політики у сфері охорони здоров'я та соціального розвитку. Затримання початку лікування ВІЛ несе серйозні загрози для життя і здоров'я пацієнта, а також накладає додатковий фінансовий тягар на державний бюджет. За даними ВООЗ Україна залишається регіоном з високим рівнем поширення ВІЛ серед країн Центральної Європи та Східної Азії. Лише 63% ВІЛ-позитивних осіб знають свій статус і звертаються до медичних закладів. Крім того оціночні дані свідчать про 251168 ВІЛ позитивних осіб в Україні на початок 2020 року [1].

Іншою проблемою, яка безпосередньо пов'язана із розповсюдженням ВІЛ-інфекції є проблема вживання наркотичних засобів, оскільки це підвищує рівень захворювання таких осіб на інфекційні хвороби, зокрема ВІЛ-інфекції, гепатит; крім того в групу ризику потрапляють особи, які перебувають у близькому оточенні споживачів ін'єкційних наркотиків.

Стратегія державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року зазначає, що у суспільстві до останнього часу надавали перевагу силовим стереотипам розв'язання проблеми, пов'язаної з вживанням наркотиків, що негативно позначалося на правах хворих людей. Саме цим, зокрема, зумовлена наявність проблем, пов'язаних із забезпеченням

доступу пацієнтів до наркотичних лікарських засобів, проявами в суспільстві стигматизації та дискримінації наркоспоживачів, особливо ВІЛ-інфікованих і хворих на СНІД, а також тенденцією підміни протидії наркозлочинності боротьбою із споживачами наркотиків [2].

Більш того цей документ вказує, що сферою відповідальності правоохоронних органів є саме боротьба з незаконним обігом наркотиків, їх аналогів та прекурсорів, проведення оперативно-розшукових заходів, виконання функцій виявлення, недопущення вчинення та розкриття злочинів. Таким чином основоположними документами держави правоохоронні органи визнаються суб'єктами, що мають діяти виключно у сфері протидії незаконному обігу наркотиків, в той час, як сучасні парадигми діяльності правоохоронних систем країн світу та Європи все більше звертають увагу на переорієнтацію їх діяльності у сферу надання послуг населенню, в т.ч. стосовно належного інформування, лікування та реабілітації осіб, хворих на наркоманію. Вважаємо, що такий перспективний напрям роботи Національної поліції України заслуговує на його впровадження у національну правоохоронну практику, оскільки може вплинути на зниження рівня попиту на наркотики, а значить і на рівень злочинів, що вчиняються у цій сфері, крім того, ці заходи здатні вплинути на зниження рівня захворювань, що спровоковані вживанням наркотичних засобів, в т.ч. ін'єкційним шляхом.

Для забезпечення якісного інформування груп підвищеного ризику інфікування (особливо осіб, що вживають наркотики ін'єкційно), про можливість отримати відповідні медичні та реабілітаційні послуги на території громади, територіальні органи Національної поліції мають налагодити регулярні комунікації із громадою для збору інформації про послуги і контакти профільних партнерських установ, куди можуть направлятись такі особи.

З метою формування дієвої бази відповідних установ територіальні органи Національної поліції України можуть систематично розміщувати інформацію в регіональних ЗМІ або на власному офіційному сайті оголошення про запрошення до співпраці зазначених профільних організацій та установ. Також вони можуть направляти цільові запити до органів місцевого самоврядування або інших організацій незалежно від форм власності, з метою отримання контактів таких профільних установ та переліком їх послуг, що можуть надаватись представникам груп підвищеного ризику інфікування. Після цього з використанням отриманих даних місцеві органи та підрозділи Національної поліції складають перелік профільних установ, що надають послуги на території громади, який має бути доведений до особового складу, який приймає участь у заходах з інформування осіб, що складають групи підвищеного ризику.

Від органів та підрозділів Національної поліції України інформування можуть здійснювати поліцейські підрозділи превентивної діяльності, патрульної поліції, органів досудового розслідування, кримінальної поліції, в т.ч. підрозділів протидії наркозлочинності. При цьому таке інформування включає:

- усне інформування про установи, що надають послуги групам підвищеного ризику інфікування;
- усне інформування про важливість участі у програмах профілактики ВІЛ, лікуванні, реабілітації, ресоціалізації;
- надання інформаційних друкованих матеріалів із контактами профільних установ та профілактичною інформацією.

Поліцейські підрозділи ювенальної превенції, поліцейські офіцери громади, дільничні офіцери поліції під час інформування можуть провести добровільне анкетування особи щодо ризиків вживання психоактивних речовин «швидкий скринінг». При позитивному результаті скринінгу поліцейські мають обов’язково виконати інформування про послуги

профілактики, що надаються на території громади для таких осіб. Також за згоди особи поліцейський може надати контактні дані особи фахівцям профільних установ за умови надання останньою згоди на передачу персональних даних (шляхом відео фіксації або письмово).

В подальшому поліцейські органи та підрозділи здійснюють облік інформації про осіб, щодо яких було здійснено процедуру інформування, а також за допомогою міжвідомчих комунікаційних каналів отримують інформацію від профільних органів та установ щодо осіб, які після процедури інформування звернулися до них за допомогою.

Загальна координація діяльності з здійснення інформування на рівні регіону має здійснюватися управліннями превентивної діяльності апарату Головних управлінь Національної поліції в областях, до яких територіальні органи Національної поліції, а також інші структурні підрозділи щоквартально мають надавати звіти про проведену роботу.

Література

1. ВІЛ-інфекція в Україні: Інформаційний бюлетень. № 51. 2020. URL: <https://tinyurl.com/y7gcwmah> (дата звернення 23.03.2021)
2. Про схвалення Стратегії державної політики щодо наркотиків на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.08.2013 № 735-р. URL: <https://tinyurl.com/yzmlrh29> (дата звернення 23.03.2021)